

Серија: Звездани часови
Уредник: Мелина Пота Кољевић
Аутор: Весна Перић
Редитељ: Слађана Килибарда
Драмски програм, 2010.

САЧУВАЈ ВАЛЦЕР ЗА МЕНЕ: СКОТ ФИЦЦЕРАЛД

ВЕСНА ПЕРИЋ

ЛИКОВИ:

СКОТ ФИЦЦЕРАЛД
ЗЕЛДА СЕЈР ФИЦЦЕРАЛД
ЕРНЕСТ ХЕМИНГВЕЈ
ДОРОТИ ПАРКЕР
ГЕРТРУДА СТАЈН
ШИЛА ГРЕЈЕМ
ДОКТОР
МАДАМ ЈЕГОРОВА

1. СЦЕНА

СКОТ: (унутрашњи монолог)

Читав живот је један процес сламања, али драматични ударци, велики, изненадни ударци који долазе, или нам се чини да долазе споља, они којих се сећамо и на које сваљујемо кривицу и о којима, у тренуцима слабости, причамо својим пријатељима, не показују своје ефекте одједном. Постоји још једна врста удараца који долазе изнутра, које не осетиш све док не постане прекасно да се било шта учини, све док коначно не схватиш да у извесном смислу више никад нећеш бити добар.

ЗЕЛДА: (*staccato* речи)

Стреловита звезда, ектоплазматична стрела, пројурила је кроз небулозну хипотезу попут безбрижног колибрија. Од Венере до Марса и Нептуна...

СКОТ: (унутрашњи монолог)

Први вид слома дешава се брзо, а други тако да га и не приметиш али га постанеш свестан изненада... Морао сам да одржавам равнотежу између осећаја да је сваки напор бескористан и осећаја да је неопходно да се борим. Да сам могао да то чиним кроз уобичајене бољке - кућне, професионалне и личне - его би наставио даље, попут стреле одапете из ништавила у ништавило, силом коју би једино гравитација могла спустити на земљу.

ЗЕЛДА:

... до Марса и Нептуна вукао је собом траг спознаје, обасјавајући далеке хоризонте над бледим бојним пољима стварности...

СКОТ: (унутрашњи монолог)

Живео сам тешко, али говорио сам себи - све ће се средити до четрдесет девете. А сада, десет година пре 49, одједном схватам да сам превремено пукао.

ЗЕЛДА:

... над бледим... бојним... пољима... стварности...

*КУЦАЊЕ НА ПИСАЋОЈ МАШИНИ. ПОВЛАЧЕЊЕ ДИМА ЦИГАРЕТЕ. КУЦКАЊЕ
ЛЕДА У ЧАШИ. ЗВУЦИ ЦЕЗА.*

СКОТ:

И, тако, тражимо прави израз за ужас који нас обузима док се осврћемо на своју протраћену младост. Понекад, ипак, зачује се фантомски звук бубњева, астматични шапат тромбона који ме хипнотички враћа у ране двадесете. Било је то чудесно доба, *Jazz Age*, било је то доба уметности, ексцеса и сатире. Била је то генерација која је кварила своје старије да би на крају прегорела. Реч *џез* у свом настојању да достигне углед, најпре је означавала секс, затим плес, затим музику. Најскупља оргија у историји! Шарм, репутација, фини манири, као друштвени квалитети, вредели су више од новца . Пили смо чист алкохол, скраћивале су се сукње, и изгледало је да ће бити потребно само неколико година да се старији склоне у страну и препусте свет онима који су видели ствари онаквим какве оне јесу. Све нам је тада изгледало тако ружичасто и романтично, и никад, никад више нисмо тако интензивно осећали све што је око нас.

2. СЦЕНА

ЗВУЦИ ЦЕЗА.

УЛИЦА И АУТОМОБИЛСКЕ СИРЕНЕ ИЗ OFF-А.

СКОТ:

Стварно желиш да се попнеш на кров, Зелда?

ЗЕЛДА:

Таксиста је ионако свеједно, драги. (виче) Јееееееееееееееееееееееееееееее!!!!

КУЦАЊЕ О СТАКЛО.

СКОТ:

Наставите кроз Пету авенију. Истом брзином! И отворите кров!!!

УЛИЦА И АУТОМОБИЛСКЕ СИРЕНЕ ЧУЈУ СЕ ЈАСНИЈЕ.

СКОТ: (Виче)

Једна изузетна, изузетна дама, из Монтгомерија у Алабами, Зелда Сејр, јужњачка лепотица, пролећа 1920. дала је своју руку Френсису Скоту Фиццералду.

ЗЕЛДА:

Овако изгледа *ова страна раја*... Овако!

СКОТ:

Моја страна раја.

ЗЕЛДА:

Млад, богат, леп...

СКОТ:

Заљубљееееен...

ЗЕЛДА:

Славан.

СКОТ:

И опет заљубљен...

ЗЕЛДА:

Срећан.

СКОТ:

И још више заљубљен!

КУЦАЊЕ О КРОВ.

ЗЕЛДА:

Мењамо правац - до Унион Сквера!

СКОТ:

Шта си намерила, Зелда?

ЗЕЛДА:

Видећеш! (виче) Стоoooooooooooooooooooooooooop!

АУТОМОБИЛСКЕ КОЧНИЦЕ. ЗЕЛДИН СМЕХ. ЗАЛУПЉЕНА ВРАТА ТАКСИЈА, ИЗЛАЗАК, КОРАЦИ. УДАЉАВАЊЕ АУТОМОБИЛА. ЗЕЛДИН И СКОТОВ СМЕХ.

СКОТ:

Љубави, зашто се изуваш?

ЗВУК ВОДЕ У ФОНТАНИ И ХОДАЊЕ КРОЗ ВОДУ.

СКОТ:

Па ти си потпуно луда! Излази из те фонтане, чујеш? Хаљина ти је скроз мокра!

ЗЕЛДА:

Па срећна сам, Скоте, срећна саааааааааааааааааам! Шта је било, драги? Шта се десило...

СКОТ:

Мислим да...

ЗЕЛДА:

Реци, љубави...

СКОТ:

Никада више нећу бити овако срећан...

3. СЦЕНА

МУЗИЧКИ ПРЕЛАЗ.

*ГРАЈА. ПАРТУ. ЦЕЗ. СМЕХ. МУШКИ ТЕНОР ПЕВУШИ НА МЕЛОДИЈУ
МЕНДЕЛСОНОВОГ СВАДБЕНОГ МАРША. ЛОМЉАВА ЧАША.*

*КУЦАЊЕ НА ВРАТИМА. УПОРНО КУЦАЊЕ. ОТВАРАЊЕ ВРАТА. ПОТОМ
ЗАТВАРАЊЕ.*

ЗЕЛДА:

Ко је то био, драги?

СКОТ:

Ма, власник хотела...

ЗЕЛДА:

Честита нам венчање? Баш лепо од њега, што га ниси позвао да уђе?

СКОТ: (смех)

Аха, честита... Упозорава нас да ће нас избацити из хотела због буке!

ЗЕЛДА:

Молим? Како се усуђује?

СКОТ:

А шта нас брига, ионако нам хотел и није по укусу! Дођи!!!

*ЉУБЉЕЊЕ. УЗДАСИ. МУЗИКА СВЕ ГЛАСНИЈА. ЛОМЉАВА ЧАША. ЖЕНСКИ
КИКОТ. КУЦАЊЕ НА ВРАТИМА. СВЕ ГЛАСНИЈЕ.*

ПОЛИЦИЈСКЕ СИРЕНЕ.

МУЗИКА ПРЕСТАЈЕ.

ЗВУЦИ УЛИЦЕ.

ЗЕЛДА:

(кревељење, имитација) *Бука је несносна! Ви сте раскалашни и беспризорни.
Скандалозно!*

Ох, Скоте, Њујорк је тако досадан. Нема нам друге, мораћемо у Париз!

4. СЦЕНА

МУЗИЧКИ АЛИ НЕНАМЕТЉИВО СУГЕРИСАТИ АТМОСФЕРУ ПАРИЗА.

*ЖУРКА, МУШКИ И ЖЕНСКИ ГЛАСОВИ, КОМЕШАЊЕ. ЧУЈУ СЕ ОДЛОМЦИ
ИСКАЗА – КЊИЖЕВНОСТ; РУЖА ЈЕ РУЖА ЈЕ РУЖА; НОНСЕНС;
ГЕНИЈАЛНО; АМЕРИКАНЦИ У ПАРИЗУ... ГЛАСОВИ НАЈЕДНОМ УТИХНУ.*

ГЕРТРУДА СТАЈН:

Сви сте ви изгубљена генерација! *Une generation perdue!*

ХЕМИНГВЕЈ: (шапуће)

Прича се да је једном Гертруда Стајн чула, док су јој поправљали ауто, како један механичар говори својим младим шегртима, *ви сте изгубљена генерација... Били сте у рату и пропустили сте толико важних ствари.*

ГЕРТРУДА:

Пажња! Писац мора да заштити свој прави идентитет од насилних упада, чак и од читалаца. Сваки писац, па чак и робусни Ернест Хемингвеј! Ко је то са тобом, драги Ернесте? Господин Фицџералд, Скот Фицџералд? Драго ми је.

СКОТ:

Изузетно ми је задовољство да упознам духовну маму Дос Пасоса, Шервуда Андерсона, Езре Паунда...

ГЕРТРУДА:

Ернесте, хвала што си га довео! Ви креирате савремени свет и ову модерну оргију тако чудесно, господине Фицџералд, то нико пре вас није умео, нико, све док ви нисте написали *Са ове стране раја!* То је добра књига - и другачија и старија.

СКОТ:

Хм, старија?

ГЕРТРУДА:

Тако то иде, драги мој, не постаје се бољи већ другачији и старији, и у томе увек има задовољства. Пишете нови роман?

СКОТ:

Послаћу вам копију.

ГЕРТРУДА:

Дирнули сте ме, јер осећам да за вашу генерацију, која је направила огроман скок у будућност, ја вероватно представљам књижевни еквивалент старинског намештаја и петролејских лампи.

СКОТ:

Ја...

ГЕРТРУДА:

Поздравите супругу!

СКОТ:

Зелду. Зелду Сејр.

ГЕРТРУДА:

Чиме се беше она бави?

СКОТ:

Помало слика, а заправо иде на часове балета.

ГЕРТРУДА:

Ако нисте преуморни од париског темпа, волела бих да нам се некада заједно придружите.

5. СЦЕНА

МУЗИЧКИ ПРЕЛАЗ.

ЗВУЦИ ЦЕЗА У НОЋНОМ БАРУ. ТИХИ ЖАМОР ГОСТИЈУ, ЗВЕЦКАЊЕ ЧАША.

СКОТ:

Она не жели секс са мном, разумеш? Цео дан стоји или плеше пред оним огромним огледалом, упиње се да вежба балет, а мене оптужује да сам незаинтересован.

ХЕМИНГВЕЈ:

Да, па?

СКОТ:

Па...

ХЕМИНГВЕЈ:

Добро, Скоте, морају ли сви твоји пријатељи да знају све детаље из твој приватног живота?

СКОТ:

Не сви пријатељи. Само ти. И не све детаље, само...

ХЕМИНГВЕЈ:

Чекај, стварно мислиш да је у реду да неког кога једва познајеш, као што је био случај прошле године са мном, питаш да ли је имао секс са својом женом пре брака?

СКОТ:

Не, *papa*, не видим у чему је проблем... То су и онако техничке ствари... (*тихо*) рекла је да јој више нисам привлачан. У ствари, да јој се чини да нисам... потентан, то је рекла...

ХЕМИНГВЕЈ:

Молим?!!!

СКОТ:

Потентан...

ХЕМИНГВЕЈ:

Не занима ме шта је та хистерична жена рекла и да ли си стварно импотентан! Брига ме!

СКОТ:

Молим те... саслушај ме...

ХЕМИНГВЕЈ:

Скоте, пијан си, и време је да се иде кући.

СКОТ:

Не могу, *papa*, не могу...

ХЕМИНГВЕЈ:

Пијан си као мајка... Теби треба старатељ. Уморио си ме, Скоте...

СКОТ:

Молим те...

ХЕМИНГВЕЈ:

Шта је сад????

СКОТ:

Јесам ли ја стварно импотентан... или сам лош љубавник? То није могуће, то једноставно није могуће.

ХЕМИНГВЕЈ:

Сваки мушкарац је добар љубавник.

СКОТ:

Сигуран си, *papa*?

ХЕМИНГВЕЈ:

Сигуран сам! За мене, Скоте, за мене је небо велика арена за борбу с биковима, и ја који заузимах два седишта код саме ограде, и ... знаш шта још, Скоте? Један поток са пастрмкама у којем нико други не сме да пеца осим мене и два лепе куће у граду; једна у којој сам са женом и децом, моногаман, и истински их волим, и друга у којој имам девет прелепих љубавница... Писао бих у хацијенди, и слао бих свога

сина да закључава појасе невиности на МОЈИМ љубавницама јер би неко управо улетео са вестима да је озлоглашени моногамиста по имену Фиццералд виђен како јаше према граду на челу са гомилом пијанаца!!!

СКОТ:

Лепо, Ернесте, поетично... али и даље не видим како то решава мој проблем.

ХЕМИНГВЕЈ:

Слушај, Скоте, не могу да верујем да си толико глуп! Не замарај ме! Нађи неку женску, подигни своје самопоуздање, и биће све у реду. Шта је са оном згодном енглеском глумичицом која ти се набацује, а?

СКОТ:

Она мала, са Ривијере, од летос... ? Хм... У праву си. Одвешћу је у Рим, на пар дана.

ХЕМИНГВЕЈ:

Ништа лакше! Хајдемо сада кућама...

УЛИЦА. ГЛАСНА АУТОМОБИЛСКА СИРЕНА, ЖУСТРИ КОРАЦИ.

МУШКИ ГЛАС (бесно):

Идиом! Vous êtes fou!

ХЕМИНГВЕЈ:

Лудаче, могли смо да погинемо! Ово је последњи пут да те пијаног водим кући!

6. СЦЕНА

МУЗИЧКИ ПРЕЛАЗ. ДИСТОРЗИРАНИ ПИАНИНО.

ЗЕЛДА: (унутрашњи монолог)

Ово је страшно, ово је ужасно, шта ће са мном бити, морам да радим, а више нећу бити у стању, морам да умрем а морам и да радим. Никада ме неће излечити, хоћу да идем!!!! Морам да видим Мадам, она ми је дала највећу радост овога света, она је налик сунчевом светлу који обасјава комад кристала, симфонији миомириса.

ОТВАРАЊЕ ВРАТА, НАМЕШТАЊЕ СТОЛИЦА.

7. СЦЕНА

ДОКТОР:

Изволите, господине Фиццералд, седите.

СКОТ:

Како је она, докторе?

ДОКТОР:

Зелда је физички и ментално исцрпљена радом у окружењу професионалних балерина. Мноштво опсесивних идеја, а главна је та да се боји да не постане хомосексуална. Ваша супруга мисли да је заљубљена у професорку балета.

СКОТ:

Мадам Јегорова...

ДОКТОР:

Питања о сопственој и туђој хомосексуалности честа су код... извесних облика шизофреније.

СКОТ:

Хоће ли бити добро, докторе...?

ЗЕЛДА (*унутрашњи монолог*):

Губим драгоцено време на клиници... одузели су ми две најважније ствари - мој плес и моју Мадам.

ЈЕГОРОВА (са снажним руским акцентом) (Off)

Према мом убеђењу, Зелда не може постати првокласна плесачица, сувише је касно почела да се бави балетом. Не могу да замислим да Зелда буде као Никитина или Данилова. Не могу. Али, ипак је вредна. Да, вредна је, труди се, да... Али, никада од ње

велика балерина. *Никогда!*

ДОКТОР:

Господине Фиццералд, ваша супруга не може наћи равнотежу и водити нормалан живот ако и даље инсистира да се бави балетом. Сама је тражила да Јегорова напише процену њеног балетског умећа. А чули сте...

СКОТ:

Да, јасно је докторе, то је мени било јасно од самог почетка, али њена упорна инсистирања...

ДОКТОР:

Видите, постоји још једна ствар, а она зависи од вас.

СКОТ:

Шта могу да учиним?

ДОКТОР:

Колико ми је сама госпођа Фиццералд испричала током неколико сеанси, а и нешто мало колико сам и ја упознат са вашим бурним париским социјалним животом – мислим да би за обоје у овом тренутку било добро када бисте се ви, господине Фиццералд, оканули алкохола.

СКОТ:

Ви заиста мислите да је моје пиће узрок Зелдиног колапса?

ДОКТОР:

Мислим да би требало да покушамо лечење у том правцу...

СКОТ:

Да престанем да пијем стално жестину, то хоћу. Али да се одрекнем вина – то не могу! Моја визија света је таква да живот без дражи и хедонизма није могућ. За мене је то нелогично, као што нема смисла заувек одустати од секса јер сам закачио неку болест (а уверавам вас да нисам). На Зелдино инсистирање сам се одрекао жена а то није било лако у позицији коју ми је омогућио мој успех... Не желим да се осудим на доживотну аскезу. Ја сам писац! Никаква даља одрицања нису могућа!!!

ДОКТОР:

Покушајте! Чини ми се да ваш распусни живот, ваши партији, чињеница да нисте градили прави дом...

СКОТ:

Зелда је одбијала било какве домаћичке послове. Изузетно је размажена... Али мој алкохол ваљда није узрок... ?

ЗЕЛДА (off)

Живот без тебе је хладан, и механички, сама маска смрти.

СКОТ:

О боже! За све сам ја крив, докторе.

ДОКТОР:

То није узрок, у Зелдиној породици постоји читава историја нервних болести, али генетску предиспозицију може испровоцирати начин живота...

СКОТ:

Ја сам био са толико жена... А и она је заузврат имала своје афере, и све је то... .

ДОКТОР:

Ово је нешто што је започело пре 5 година. Престаните да оптужујете себе. Могли сте можда то да успорите, никако да спречите. Сада је на сигурном месту. Ово је најбоља клиника у читавој Швајцарској.

СКОТ:

Швајцарска је земља у којој мало ствари почиње, а многе се окончавају.

ДОКТОР:

Даћемо све од себе да вашој супрузи пружимо праву негу. За то време, бавите се ћеркицом, трудите се да јој надокнадите мајчино одсуство.

СКОТ:

Скоти је сада са гувернантом у Паризу.

ДОКТОР:

Само без алкохола, молим вас...

СКОТ (унутрашњи монолог)

Знао сам то тада – да су ти дани када смо дошли с југа, са Каприја, моји најсрећнији дани – али ти си била болесна и среће није било у дому. Дуго сам тада био несрећан – када ми комад није успео годину и по раније, када сам напорно радио годину дана, дванаест прича и роман тада када нико у мене није веровао и када никог нисам виђао осим тебе, и пред крај твоје срце ме је изневерило, и тада

сам био потпуно сам. У Риму смо били депресивни и а ја сам још увек радио на причама а на Каприју си била болесна и чинило ми се да више нема среће на овом свету, куда год бих се окренуо. Онда смо дошли у Париз и изненада сам схватио да ништа није било узалуд. Постигао сам успех – најбољи у свом послу, сви су ми се дивили и био сам поносан. ... И отишли смо на Антибе - био сам срећан али теби је и даље било лоше, и сва та јесен и та зима и пролеће у санаторијуму и све време сам био сам и морао сам да се напијем пре него што те оставим тако болесну и био сам накратко срећан пре него што бих се сасвим напио. Коначно ти је било боље а и новац је почео да пристиже и... мислио сам да сам светски човек, да ме сви воле и да ми се диве а сам сам волео само неколицину. Потом лето, журке... Пливање, сунчање, бити преплануо, млад, бити крај мора... Тада си већ отишла, једва да те се и сећам тог лета. Била си просто једна од тих који ме нису волели или су били равнодушни. Пред крај, престало је и да буде важно. Шта год да кажеш, осећао сам неко сажалење према теби. Волео бих да су Лепи и проклети написани зрелије јер све је то била истина. **Уништили смо НАС, никад искрено нисам помислио да смо уништили једно друго.**

ЗЕЛДА: (унутрашњи монолог)

Лепи и проклети... лепи и проклети... лепиипроклети... лепиипроклети... лепиипроклериелепиипроклети...

8. СЦЕНА

ЗЕЛДА: (off)

Молим те, не буди депресиван: нема ничег тужног у вези са тобом осим твоје туге – ти си једина особа која је икада урадила све оно што су они морали да ураде, проклето добро, и још ти је довољно тога остало да не треба да будеш незадовољан. Ти си најбољи, најбољи, најбољи, и ти си такав геније да када пронађеш особу која ти се допада она мисли да је и она генијална јер је то твоја једина замисао! О, љубави моја, толико те волим, и желим да будеш срећан. Зар не можеш да будеш срећан само стога што смо живи и што ћемо читаве следеће

године бити заједно, радити и волети се и пронаћи мир због свих ствари које смо скупо платити учећи их? Престани да тражиш утеху: нема је а када би је било, живот би био дечја игра.

КУЦАЊЕ НА МАШИНИ.

СКОТ (унутрашњи монолог)

Годину дана у Лозани. Чекајући. Од тмине до наде.

9. СЦЕНА

ЗВУК ПАРОВРОДА. ХУК МОРА. ГАЛЕБОВИ.

ЗЕЛДА:

Аквитанија, Скоте! Исти брод који нас је и довезао из Њујорка у Европу!

СКОТ:

Сада нас враћа назад.

ЗЕЛДА:

Тако се радујем! Биће све добро када се вратимо кући, је л' да, Скоте, све ће бити добро.

КУЦАЊЕ НА ПИСАЋОЈ МАШИНИ. МАНИЧНО. СВЕ ГЛАСНИЈЕ. ПОТОМ НЕПОВЕЗАНО ЖЕНСКО ПЕВУШЕЊЕ. ЗВИЖДУКАЊЕ. ПОТОМ ПОНОВО МАНИЧНО КУЦАЊЕ НА ПИСАЋОЈ МАШИНИ.

ЗЕЛДА:

Жуте руже... које је купила, попут краљевског брокатног сатена... . и... бели јорговани и ружичасте лале обликоване попут... глазираних бомбона, и тамноцрвене руже као у Вијоновој песми, црне и баришунасте попут инсектових крила, ледено плаве хортензије јасне као свеже обојен зид... сензуалне замршене

спирале љубичица из Парме... Купила је лимун жуте каранфиле са мирисом карамеле и вртне руже пурпурне попут пудинга од малине... . Хмммм... Тако!

ПОНОВО КУЦАЊЕ НА ПИСАЋОЈ МАШИНИ.

ЗЕЛДА:

Поклонила је Мадам гарденије беле попут дечјих малих рукавица, и незаборавак, струкове гладиола, и меке, као да преу, тако меке црне лале. Куповала је цвеће као салате и цвеће као... као... као воће.

10. СЦЕНА

СКОТ:

Како си могла, како си могла, Зелда?

ЗЕЛДА:

Шта то, Скоте?

СКОТ:

Сачувај валцер за мене – аутор: Зелда Сејр Фиццералд.

ТРЕСАК КЊИГЕ О СТО.

СКОТ:

Твој роман, Зелда.

ЗЕЛДА:

Мој првенац.

СКОТ:

Ово је чиста имитација, имитација мог материјала, мог ритма, мог говора. Твој роман је фалш имитација романа на којем радим!

ЗЕЛДА:

Ма немој! А твој роман је фалш имитација нашег заједничког живота и брака!

СКОТ:

Тако значи!

ЗЕЛДА:

Па шта ти мислиш, Скоте, да ти имаш тапију на наш живот?

СКОТ:

Је л' ти то можда докторка Сквајерс напунила главу глупостима да су (*имитира*) *искуства* кроз која заједно пролазе двоје људи, заједничко власништво, да један, забога, *преображава* исту сцену кроз различит темперамент па онда та сцена испадне другачија? Ти си две епизоде из МОГ романа свела на анегдоте али на њих се ослањају читава поглавља моје књиге.

ЗЕЛДА:

Да, па? То су ствари које смо заједно проживели, ја дајем свој печат. Алабама Бегз, ћерка јужњачког судије, упознаје Јенкија, сликара... Добро, ти ниси сликар, ти си писац. Добијају ћерку Бони, одлазе на француску Ривијеру... У Паризу он има везу с глумицом... Добро, није Париз него Рим... Када она то сазна, решава да се посвети балету... Повлачи се у себе. Он излази, опија се. Шта ту не стоји, шта није тачно?

СКОТ:

У реду, твој материјал – твоја младост, плес, твоје опсервације Американаца у Паризу, фини пасажии о смрти твог оца – моје критике тога апсолутно нису личне и сасвим су професионалне. Али Ејмори Блејн је име лика из мог првог романа, из

Ове стране раја, део моје аутобиографије, Зелда. Код тебе је то један анемични сликар портрета.

ЗЕЛДА:

У реду, нек се зове Дејвид... рецимо, Дејвид Најт, а?

СКОТ:

Зелда, тај спој факта и фикције једноставно је смишљен тако да нас обоје уништи, или оно што је остало од нас, и ја то не могу да допустим! МОЈЕ књиге су те начиниле легендом а твоја једина намера у тим танким, слинавим портретима је та да од мене направиш бескичмењака. Зато си и послала књигу директно издавачу у Њујорк.

ЗЕЛДА:

У реду, видим да си повређен што ти нисам послала књигу пре него што сам послала Максу. Намерно нисам – знајући да радиш на свом роману нисам хтела да те прекидам и да те питам за мишљење.

СКОТ:

И то је твоје оправдање?

ЗЕЛДА:

Објашњење, Скоте. Немам намеру да се правдам.

СКОТ:

Није ме брига да ли си писац или не ако си уопште вредиш. То је борба. То је за мене била борба. То је у потпуности усамљеничка борба коју водим против других писаца који су надарени и талентовани. Ти си трећеразредни писац и трећеразредна балерина... Ако желиш да пишеш скромне ствари могла би да напишеш збирку кратких прича. А што се осталог тиче, ти си у односу на мене, па... једноставно

нема поређења. Ја сам професионални писац, ја сам најбоље плаћен писац кратке приче на свету!!!

ЗЕЛДА:

Чини ми се да си прилично агресиван према трећеразредном таленту. Заиста не знам због чега си толико љубоморан. Да ја тако нешто мислим о некоме, не би ме се тицало како он пише.

СКОТ:

Зато што све време копаш по мојим белешкама... и после их ставиш у роман. Као када би неки добар уметник ушао у своју собу и пронашао да је по његовом платну жврљао неки мали обешењак!

ЗЕЛДА:

И, шта желиш да будем?

СКОТ:

Желим да радиш оно што ти ја кажем. Један од договора који смо доктори у Бостону и ја имали је да уопште није препоручљиво да пишеш било какав роман који резимира твоје лудило или уопште разматра лудило. Не желим, за твоје добро, да пишеш роман о лудилу јер и сама знаш да постоје неки психијатријски мотиви у мојим књигама; и ако објавиш књигу пре мене или у исто време а да је тема психијатрија и људи виде презиме Фицџералд... то уништава сврху читавог писања, идеје да се буде писац, што је суштина бића. Покупила си мрвице са мога стола и залепила их у своје књиге... Све те идеје су МОЈЕ. Ништа од тога није твоје. Ти си свој роман написала док си била у санаторијуму за који сам ЈА зарађивао, пишући приче за дневне новине које у животу не бих купио на улици, а за то време сам запостављао писање свог романа!!!

ЗЕЛДА:

Ти сада мени пребацујеш то што си плаћао мој санаторијум, Скоте?

СКОТ:

Добро знаш шта ја теби пребацујем, пребацујем ти издају и крађу и плагијаризам док сам ја крваво радио и зарађивао сваки цент.

ЗЕЛДА:

Е па и ја теби пребацујем јер ми се некако чини да сам у *Летим и проклетим* препознала део свог старог дневника који је мистериозно нестао након нашег венчања, и делове мојих писама теби, додуше, дотераних, и све ми то звучи познато, господине Фиццералд, и чини ми се да и ви верујете да плагијаризам почиње код куће!

СКОТ:

То је било пре десет година, Зелда!!!

ЗЕЛДА:

И шта је уопште наш брак? Ништа друго до једна дуга битка откад знам за њега.

СКОТ:

Нисам баш сигуран у то. Ми смо били пар којем су сви завидели у Америци почетком двадесетих.

ЗЕЛДА:

Можда. Били смо страшно добри шоумени.

СКОТ:

Били смо јако срећни. А сад... Кажеш да ћеш одустати од писања, али то не мислиш. Почећеш поново за 24 сата. Желим да буде по моме. Зарадио сам да буде по моме!

ЗЕЛДА:

И ја имам права да буде по моме.

СКОТ:

А неће бити по твоме сем ако ме не сломиш тако да мораш да одустанеш. Све се своди на једно: ја морам да се жртвујем за тебе, а ти мораш да се жртвујеш за мене и да више не пишеш прозу.

ЗЕЛДА:

Било какву?

СКОТ:

Ако пишеш драму, не сме да буде о психијатрији и не сме да се догађа на Ривијери, и не сме у Швајцарској, и која год да је идеја, ићи ће на преглед код мене.

ЗЕЛДА:

Скоте, можеш да наставиш и да буде по твоме све док не завршиш књигу, а када је завршиш, мислим да је боље да се разведемо, и шта год да одлучиш у вези са мном је у реду јер не могу да живим под оваквим условима. Где ми је туу?

СКОТ:

Шта то радиш сад?

ЗЕЛДА:

Донеси ми туу и остави ме да вежбам. Шта стојиш ту, Скоте!

СКОТ:

Зелда...

ЗЕЛДА:

Плеше ми се.

СКОТ:

Нисам хтео да будем груб, само сам хтео да разјаснимо неке ствари.

ЗЕЛДА:

У својим новим причама само разрађујеш тезу да је креативном мушкарцу потребна жена која нема амбиције да се са њим надмеће. Па, у реду, пусти ме сада да плешем и да се оканем свих подударних интересовања која могу уништити наш брак! Шта ме тако гледаш? Пиши. Надокнади сада оно време које си потрошио на мој санаторијум.

ТРЕСАК ВРАТА.

ЗЕЛДИН ТИХИ ПЛАЧ И РАШТИМОВАНИ ЗВУК ПИАНИНА И ТОПОТ БАЛЕТСКИХ ПАТИКА.

ЗЕЛДА (off, јецање):

Алабама је трљала своје ноге Елизабет Арден уљем из ноћи у ноћ. Изнад колена имала је модрице на местима где су мишићи били покидани. Грло јој је било тако суво да је испрва мислила да има грозницу а разочарала се кад је открила да је нема. Везивала је стопала кроз решетке гвозденог кревета и недељама спавала са палчевима истуреним споља. Часови плеса су били агонија... Ноћу би седела крај прозора сувише уморна да би се померила, обузета чежњом да успе као плесачица. Алабама се чинило да ће, када постигне свој циљ, одагнати демоне који су је гонили, и да ће достићи ће тај мир о којем је маштала и који долази само од сигурности у себе, и да ће бити у стању да кроз плес управља својим емоцијама, да призове љубав или сажалење или срећу, начинивши канал кроз који ће они тећи.

11. СЦЕНА

ОТВАРАЊЕ ПРОЗОРА. ЦВРКУТ ПТИЦА. КУЦКАЊЕ ПОРЦЕЛАНСКИХ ШОЉИЦА.

ЗЕЛДА:
Кафаааааа!

КОРАЦИ. СЕДАЊЕ НА СТОЛИЦУ.

ЗЕЛДА:
Ниси лепо спавао. Биће све у реду, љубави. Завршићеш роман.

СКОТ:
Не иде, Зелда, једноставно – не иде! И не могу да завршим роман када непрестано морам да пишем те бесмислене приче за часописе.

ЗЕЛДА:
Нису бесмислене. Свака твоја прича је универзум препун невероватних пулсација.

СКОТ:
То је проституција, Зелда, проституција за пар долара по речи, али ипак проституција. Ето,
то сам ја, списатељска курва!

ЗЕЛДА:
Скоте, сети се шта је за тебе рекла Гертруда Стајн – најталентованији писац у генерацији, онај који носи најсјајнији пламен!

СКОТ:
Најсјајнији пламен... .

ХЕМИНГВЕЈ (Off):
Ха! Ја заиста не осећам никакву жељу да се надмећем с тобом, јер било какво поређење *пламенова* је чисто срање – нема таквих ствари међу правим писцима, сви смо на истом броду, Скоте. Такмичити се на том броду који иде према смрти је

лудост! Ти си на том броду, али си преосетљив. Сада си рањив и преосетљив јер ниси завршио роман, то је све.

СКОТ:

Зелда, стварно мислиш да Ернест не жели да се надмеће са мном?

ЗЕЛДА:

Доста ми је Хемингвеја, Скоте, доста ми је! Тај надркани, груби човек, његови бескрајно досадни мачо романи, борбе с биковима... Скоте, заборављаш да си ти, пре него што је Хемингвеј постао име, већ имао *Са ове стране раја, Лепе и проклете* и *Гетзбија*?! Ти си био његов ментор, а не он твој! Ти си га препоручио свом издавачу, А он, како ти је он вратио? Ставио те је у причу и описао као пијандуру!

СКОТ:

Ернест је генијалан писац, Зелда!

ЗЕЛДА:

Ти си заљубљен у Хемингвеја, Скоте, ти си опседнут.

СКОТ:

Опседнут?

ЗЕЛДА:

Признај, Скоте, шта се десило између вас двојице у Паризу? А? Шта се десило?

СКОТ:

Зелда, престани!

ЗЕЛДА:

Спавао си са њим, Скоте, признај!!!

ДОКТОР (Off):

Сумње у сопствену и партнерову хомосексуалност карактеристични су за извесне облике шизофреније...

СКОТ:

Ернест је мој пријатељ!

ЗЕЛДА:

Ернест ме презире, Скоте, а сада ми је јасно и зашто... Куда ћеш?

СКОТ:

Не могу више ово да слушам. Збогом!

ТРЕСАК ВРАТИМА.

ЗЕЛДА: (виче)

Убиј се својим цином, Скоте Фиццералде, удави се у свом вољеном цину, али немој ми долазити са причом да не можеш да завршиш роман, чујеш мееееееееее?!

12. СЦЕНА

МУЗИЧКИ ПРЕЛАЗ. ПИАНИНО.

ЗЕЛДА:

Trois, quatre, cinque... Seis...

СКОТ:

Где су ми кошуље? Зелда! Морам да се спакујем.

ЗЕЛДА:

Мораш ли сада да путујеш, Скоте?

СКОТ:

Зелда, схвати, то је хиљаду и двеста долара недељно!

ЗЕЛДА:

Оставићеш Скоти и мене, оставићеш свој роман због писања тричавих холивудских сценарија?!

СКОТ:

Писци сањају о Холивуду, Зелда.

ЗЕЛДА:

То није твој сан, Скоте...

СКОТ:

Није. Али, немамо другог избора.

13. СЦЕНА

ПРЕТАПАЊЕ. ХОЛИВУД. ЖАМОР, PARTY.

ДОРОТИ ПАРКЕР:

Скоте, драги мој Скоте!

ПОЉУПЦИ.

СКОТ:

Дороти Паркер! Као да су прошла столећа!

ДОРОТИ:

Хм... Да, столећа од наших париских авантура...

СКОТ:

Како подносиш Холивуд, Дороти?

ДОРОТИ:

Као релаксацију између неколико покушаја суицида, драги мој. Ти?

СКОТ:

Две и по године крвавог црчења, две хиљаде страница тритмента, сценарија, дијалога,

и од свега тога на крају – ништа. Једном бедно потписан као косценариста на шпици *Три ратна друга*. Господе, Џоан Крафорд.. Замисли шта ми је пре неко вече рекла – *Ви не пишете за мене, радите за продуцента Ем-Ди-Ема, драги мој, продуцент је бог. Пишите! Пишите марљиво, радите вредно, господине Фицџералд, само пишете!* Курветина! Она ми зна шта је писање...

ДОРОТИ:

Можеш увести курву у културу, али је никад не можеш научити да мисли!

СКОТ:

Неверство – тако се зове сценарио. Као да ће у Холивуду икада проћи прави сценарио о ванбрачним авантурама.

ДОРОТИ:

Можда у неком Холивуду за педесет или сто година...

СКОТ:

Мука ми је од тога, Дороти.

ДОРОТИ:

Виђаш се са Шилом Грејем, колумнисткињом?

СКОТ:

Да. Када смо се упознали, Шила није читала ништа од онога што сам писао. Можда је то кључ успеха. Али, лепо је са Шилом. То је Холивуд, драга моја. Холивуд. Знаш ли шта ми је недавно рекао Били Вајлдер? *Дивим се вашој прози, али ви сте вајар који је унајмљен да у Холивуду буде водоинсталатер.* Ето, то сам ја сада, Дороти, то сам ја. Лепо је са Шилом. Удобно. Пронашла ми је лепу кућу у Малибуу. Играмо стони тенис, читамо, шетамо.

ДОРОТИ:

Зелда зна за то?

СКОТ:

Молио сам Скоти да не каже мајци.

ДОРОТИ:

А... како је Зелда?

СКОТ:

У санаторијуму у Балтимору. Лечи се и даље. А ја сам...

ДОРОТИ:

Ти си и даље *емотивни банкрот*. Волим ту твоју причу, Скоте, знаш. Лепа парабола на доба велике Депресије.

СКОТ:

Људи заиста имају фиксну количину емотивног капитала, Дороти. Када лудачки и неодговорно троше тај капитал, када неразумно арче своју љубав, једноставно... деси се банкрот. Преурањени банкрот. И то је крај! А онда, када заиста дође неко ко наше емоције заслужује, ми их више немамо. Није ли то апсурдно?

ДОРОТИ:

Није ли то истинито...

СКОТ:

Али, човек некако гура даље... броди кроз таласе...

14. СЦЕНА

ПРЕЛАЗ.

БЕТОВЕНОВА ЕРОИКА ЧУЈЕ СЕ СА СТАРИНСКОГ ГРАМОФОНА.

ШИЛА:

Шта кажу новине, драги?

СКОТ:

Немачко-италијански савез увући ће и нас у рат, Шила. Чим завршим *Последњег тајкуна*, отпутоваћу у Европу. Волео бих да извештавам о рату, разумеш?

ШИЛА:

Поподне долази кардиолог, драги, молим те немој пред њим о томе, ОК?

СКОТ:

Ернест ће сигурно писати о рату, не желим да све препустим њему, Шила.

ШИЛА:

И даље стари добри Хемингвеј.

ПОМЕРАЊЕ СТОЛИЦЕ.

ШИЛА:

Седи, Скоте. Додаћу ти чоколадице. Хеј, седи.

ТУП УДАРАЦ О ПОД. ПАД.

ШИЛА:

Скоте!!! СКОТЕЕЕ!!!

СКОТ:

Драга моја Скоти. Када сам био твог узраста, имао сам велики сан. Сан је растао а ја сам научио како да о њему говорим и да привучем људе да ме слушају. А онда се једног дана тај сан расплутало када сам одлучио да ипак оженим твоју мајку, иако сам знао да је размажена и да то неће бити добро по мене. Онда си дошла ти и неко време ми смо живели срећно. Али, ја сам био распопућен - она је желела да ја вредно радим за њу а не за свој сан. Сувише касно је схватила да рад чини достојанство, једино достојанство, и покушала је да се саживи са тим радећи, али било је прекасно и она се сломила, сломила заувек. И за мене је било прекасно да поправим штету, потрошио сам већину својих ресурса, духовних и материјалних, на њу, борио сам се пет година док ми здравље није попустило, и једино до чега ми је тада било стало је да пијем и да заборавим. Била је грешка то што сам је оженио. Били смо различити светови. Она није имала снаге за велику сцену – понекад се претварала, фантастично се претварала, али није имала снаге. Била је мека када је требало да буде јака, а јака када је требало да се потчини.

ЗЕЛДА: (унутрашњи монолог)

Мислила сам... знала сам да ћемо умрети заједно, Скоте, знала сам. И јесмо.

СКОТ:

... .. имамо тај осећај да је живот у суштини варка а његови услови су порази, и оно што нас може искупити нису срећа и задовољство, већ дубља сатисфакција која произилази из борбе. И, тако, тражимо прави израз за ужас који нас обузима док се

осврћемо на своју протраћену младост... *И тако, гурамо даље, бродимо кроз таласе, клизећи лагано ка прошлости..*

ЦЕЗ ТЕМА.

КРАЈ